ТОРГОВЕЛЬНО - ПРОМИСЛОВИЙ ПРОВІДНИК
TRADE & COMMERCIAL GUIDE

Рік І. Ч. 2. Грудень 1934. Winnipeg, Man., December 1934. Vol. I. No. 2.

Видавництво "Торговельно-Промислового Провідника"

БАЖАЄ ВСЕМУ УКРАЇНСЬКОМУ НАРОДОВИ

ВЕСЕЛИХ СВЯТ І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

БАЖАЄ ВСІМ УКРАЇНСЬКИМ ПРОФЕСІОНАЛІСТАМ І ТОРГОВЦЯМ ДОБРИХ УСПІХІВ У ЇХНІЙ ПРОФЕСІЇ І ТОРГОВЛІ.

ЩОБИ З НОВИМ РОКОМ СКРІПИВСЯ В НИХ ДУХ ЛЮБОВИ ДО СВОЇХ КЛІЄНТІВ І ДО ВСЕГО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДА.

Бажаю моїм Клієнтам і всему українському народови Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

Щоби з приходом Нового Року прийшов рівнож добробут Українському громадянству в Канаді.

Д. ЯКИМІЩАК, адвокат.

Бажаю всім українським торговцям Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

З приходом Нового Року щоби настала більша свідомість і солідарність між українськими торговцями й всім українським народом.

С. ПІКУШ, гуртовець

Усім моїм шановним доставцям сметани бажаю отсим Веселих Свят і Щасливого Нового Року!

М. ЦЮПАК, Фишер Бренч.

З нагоди свят Різдва Христового висловлює Аґенція Комана своїм Клієнтам і всім Українцям найщирійші желання Веселих Свят і Щасливого Нового Року!

ВОЛОДИМИР Г. КОМАН
урядник асекураційний.

Желаю моїм покупцям і всему українському народови Веселих Свят і Щасливого Нового Року.

З приходом Нового Року хай прийде більша свідомість і енергія до розбудови нашої промисловости.

Й. МОСКАЛИК, промисловець.

З нагоди Свят Різдва Христового висловляю всім моїм покупцям і всему українському народови своє найщирійше бажання Веселих Свят і Щасливого Нового Року!

ПАВЛО ПАВЛЮКЕВИЧ
управитель споживчого склепу.

Вартість Народа

В глибоку, мрячну давнину оцінювано вартість, силу і значіння якогось народа здебільшого після його чисельности. Чим більш чисельне було племя, тим воно уважалося сильнійшим, бо могло в разі потреби поставити більше списів, луків чи шаблюк і підбити під себе племя менш чисельне. Відтак прийшли часи, коли про вартість і силу народів говорили грубі, замкові мури, башти і панцирі.

Але ті часи минули давно і безповоротно.

Світ пішов вперед. Настали часи пари і електрики, часи телеґрафу, телефону, редія і літаків. З тими змінами прийшли і зовсім инші міри на вартість і силу народів. Нині не питають вже, кілько дана нація числить міліонів, рідко навіть питають, як за богата ця територія, але питають передовсім, що це за народ і який у него суспільний склад, — себто, як у него розвинені поодинокі кляси. Кождому відомий той факт, що нині стоять на переді ті народи, які розвинули у себе всі суспільні стани, від рільників почавши, а скінчивши на фабрикантах і дипльоматах. Другі народи, хочби їхнє число сягало на десятки міліонів, але якщо вони не вспіли розвинути у себе належно ріжних суспільних ґруп, мусять підчинятися силі і значінню перших, тай так довго їх слухати і їм підлягати, доки самі не здобудуться видати з поміж себе сильний і фінансово незалежний суспільний склад — сильний стан рільничий, свідомий стан купецький і промисловий та патріотичну трудову інтеліґенцію. Це одинока нинішна міра на вартість і значіння народа.

Що так воно є, найлучше знаємо ми Українці з нашого пятьсот-літного історичного досвіду, або хочби зі свіжої ще траґедії, яка розігралася на наших землях по великій світовій війні. Нам самим видається нераз дивним, що ми народ так великий числом, а наші рідні землі такі богаті, а помимо того нас почетвертовано, і кинено під ноги сильнійших сусідів, бо наші спроби вибитися на волю не вдалися помимо великих жертв і геройських вчинків. Тимчасом маленькі числом народи як от Чехи або й Поляки, не згадуючи вже Литовців, Естонців, Латишів або Фінляндців, зуміли незначними жертвами здобути незалежність своїх земель та щей значно заважити у нинішній світовій політиці. Чому воно так? Дехто пояснює, що причиною тієї нашої катастрофи була отаманщина, себто роздроблення військових сил партизанами, то знов, що війна заскочила нас неприготованих і таке инше. Тимчасом дійсна причина лише одна: що вся наша суспільність була і є виключно рільнича. Бракує нам попри рільничий стан других добре розвинених суспільних кляс, як от стану купецького, ремісничого; за мало у нас професійної інтеліґенції, нема стану промислового ні фінансістів. Такий народ не має нині у світі значіння, з ним ніхто не числиться і безцеремонно ним кидає, куда вигіднійше. Подібно як три сотки літ тому назад загортали сусіди наші землі, бо не було на них нікого, лише "хлоп і поп", так і по великій світовій війні вороги наші представили Раді Пятьох, що справа українська то чиста авантура купки недозрілих українських політикерів, що 99% т. званих Українців, то темна селянська маса, національно несвідома, і що дати її самоуправу значить то само — що дати дитині бритву. Ті арґументи повторила відтак Рада Пятьох через ватиканського леґата Монсіньора Черетта самому папі Венедиктови XV., котрий настоював на створення української держави.

Он де найважнійша причина наших невдач! Нема у нас т. зв. суспільного складу, якого потребує в нинішнім життю кождий народ, якщо він хоче мати якусь вартість і значіння. Найбільша частина нашого народа була і є виключно рільнича, менша частина то бідний мійський пролетаріят, наймити в ріжного рода чужих підприємствах. Торговля і промисл у нас зовсім нерозвинені і занедбані; їх ведуть на укр. землях чужі люде — зайди.

Звісно, що торговля, промисл і трудова інтеліґенція скупчуються по містах і місточках, а за тим і управа тих міст і місточок також спочиває в їхніх руках. Отже з браку українських торговців, промисловців і професіоналістів, міста і місточка скрізь по українських землях находяться в чужих руках, під чужими впливами, а корінне українське населення в більшости їхні слуги і поштуркачі, без впливу, без значіння. Такий оплаканий стан був не лише на тих українських землях, що входили в склад Австрійської держави (в Галичині, Буковині, і Прикарпаттю) але також і на Великій Україні. Була там справді частина промисловости і торговлі в українських руках, так щож, коли ті укр. купці чи промисловці були зовсім помосковщені і ніколи не виступали як природна галузь українського народа. А могло бути і у нас лучше, бодай у границях давної Австрії, колиб австрійські Українці були пішли от хочби за при-

міром Чехів. В той самий час, коли наші частинки відривалися від рільничого стану і йшли на службу по містах і місточках і то на службу найпідлійшу, найменш поплатну — наші славянські свояки Чехи йшли також до міст, але не служити, лише вчитися хосенного ремесла і торговлі. З розвитком світової торговлі і промислу розвинули вони помалу і свою і станули в Австрійській державі на першому місци помимо перешкод, які їм ставив сам австрійський уряд. Треба знати, що до війни стояла Австрія в ряді головних торговельно-промислових країн світа. Яку силу мали на тій ділянці колись бідні і поневолені Чехи видно з того, що торговельно-промислові центри Австрії були якраз в Берні і Празі, найбільших чеських містах. І в той самий час, коли австрійські Українці дослужилися по містах о стілько, що стали поштурко виском чужих панів, Чехи захопили у свої руки промисл і торговлю своєї країни, дали Австрії цілий ряд високих військових старшин, богато учених мужів і дипльоматів, а коли розпалася Австрія, вони спокійненько забрали собі свої історичні землі і без найменших жертв та зусиль відбудували свою державу. Подібний суспільний склад розвинули були в себе і Поляки та другі висше згадані народи, і коли прийшла слушна хвиля, світ не міг з ними не числитися.

На тих примірах бачимо, що з розвитком торговельного і промислового стану, розвивається і весь народ та набирає сили і значіння.

Розуміється, що від утрати своєї державности та своєї торговлі видавав і український народ на протязі пять соток літ своїх менших чи більших торговців та промисловців. Але наші вороги були за чуйні, щоб дати їм розвинутися і не перебирали в средствах, щоб всякий почин українського народа на торговельно-промисловій ділянці вбити в самім зародку. Вони бо добре знали, (бо досвідчили на собі), що дати розвинутися українській торговельній і промисловій клясі, то значить конець їхньому пануванню на укр. території.

На цей розвиток нашого суспільного складу мусять Українці звернути найбільшу увагу і йому посвятити всі сили народа, бо нічого иншого не поможе нам до відбудови самостійної держави лише свідомі, фінансово від ворога незалежні, а сильно розвинені стани торговців, промисловців і трудової інтеліґенції. Та доки перейдемо цей процес, мусимо реалізувати наш клич: "свій до свого"! на кождім кроці, що дня і то в найдрібнійших справах. Вже крайна пора пробудитися нам з вікового сну, пора отрястися вже раз з байдужности до своїх власних справ!

Мусимо памятати, що ми так довго не будемо сильним і могутним народом, як довго будемо напихати своїм тяжко заробленим грошем чужі кишені. Памятаймо, що кличуть і благають нас схаменутися і почати нове життя ті наші предки, котрі зводили боротьбу з демонами і впали жертвою за українську торговлю і за українську справу. Просять нас тисячі маленьких дітей, що їх з батьками викидали зайди на мороз з під рідної стріхи і благають, щоб ми вже раз перестали годувати своєю кревавицею їхніх і наших катів. Памятаймо, що кождий цент, який ми дамо в демонські руки, буде обернений на збудовання неволі для будучого українського покоління. Батьки і матері! Чи такого спадку сподіватися від вас вашим дітям?

Тому покладім собі всі за найбільший і святий обовязок: попирати лише своїх торговців і професіоналістів. Щоб кождий Українцями зароблений цент обертався між українським народом на збудовання нашого загального добробуту. Вже найвисший час застановитися самим над собою!

Ми Українці от хочби тут в Канаді видаємо спільно рік за роком сотки міліонів на купно потрібних нам продуктів. Уся та кольосальна сума опиняється в бездонних кишенях демонських халатів, а нам бідним, прибитим горем і пониженим не лишається нічого гідніщого, як щей діти свої післати вампірам на службу, щоб завчасу приучувалися працювати на їхніх бахурів, щоб завчасу вбили в собі встид, бадьорність і християнську гідність. Ця нерозумна і руйнуюча нас поведінка мусить вже раз скінчитися! Український працьовитий народ мусить бути сам паном своєї мозольної праці а не пявки, котрі на протязі століть вирвали з наших рук народний скарб — торговлю і промисл, а нас економічно та політично поневолили та досі держать в неволи.

Коли будемо памятати повище сказану правду, то приспішимо значно розвиток нашого так конечного нам нині, суспільного складу, а тоді вартість наша як великого народа буде відповідати нашій численности. Тоді доперва станемо господарами нашої власної землі.

Слідуюче число Торговельно-Промислового Провідника за січень 1935 р. одержуть лише ті, які вже надіслали свою передплату, або які повідомлять Видавництво, що в короткому часі вирівнають свою передплату. Тому просимо не відтягатися із надісланням передплати, щоби не здержувати Вам висилки нового, дуже інтересного числа за січень 1935 р.

TRADE & COMMERCIAL GUIDE
Edited by the Committee
Printed by People's Press
Address
Wydawnyctwo T. P. Prowidnyka
407 McIntyre Block, Winnipeg, Man.
Subscription $1.25 per annum; Single Copy 15c

ТОРГОВЕЛЬНО - ПРОМИСЛОВИЙ ПРОВІДНИК
Редагує Колегія.
Друкує: Народна Друкарня.
Адреса Видавництва:
Wydawnyctwo T. P. Prowidnyka
407 McIntyre Block, Winnipeg, Man.
Річна передплата $1.25; поодиноке число 15 цт.

Побіда над Бідою

Багато людей не ставиться до життя в належний спосіб. Велика частина їхніх змагань нищиться і пропадає чере це, що їх думки не йдуть в парі з їхніми старанями; значить, що вони що иншого роблять, а чого иншого зі своєї праці ожидають. Вони не підходять до свойого діла з тою певністю побіди, котра родить сю тверду постанову і довіря у свої сили, які не знають поразки.

Нема людини, що не хотілаб достатку. Це її призначення і право. Однак хотіти достатку, а в результаті все очікувати біди, все сумніватися, чи в неї є здібність осягнути то, до чого стремить, виглядає так само, якби та людина хотіла дістатися на схід подорожуючи на захід.

Щоб зробити успіх, чоловік мусить думати про успіх, мусить думати сам за себе, після пляну, високо і оптимістично. Людина йде все в тім напрямі, куди звернені її очи. Коли перед її очима заєдно убожество, браки, турбота — то тудою вона і піде. Колиж противно, вона від упирів відвернеться рішучо, — не думає про них, не признає їх над собою, а надівсе не хоче жити в них— тоді напевно зробить поступ в напрямі достатку.

То само діється з цілим народом. Коли нарід бідний і понижений в світі, то він ніколи не стане богатшим і не піднесеться, як довго думає про себе, що для него вже нема нагоди, бо другі всьо забрали, що він вже не годен стати на ноги, бо аж надто придушений. Кілько разів можна почути від наших людей: та де нам до того! хиба ми годні? Це 'ми не годні' нищить усю нашу працю, усі добрі почини. Чомуж другі годні? Чому другі мають достатки, силу, значіння? Бо мають віру в себе, бо прямо не хочуть жити в біді, і так продумують і так роблять, щоб у них не було того "ми не годні."

Сотворитель дав таку поставу чоловікови, щоб він дивився в гору, а не в низ як худоба. Він створив його так, щоб чоловік йшов і підносився в гору, а не повзався по земли як плазун. І нема такого провидіння, котре хотілоби держати чоловіка в біді. Творець не міг мати на ціли кинути міліони своїх розумних сотворінь в нужду і недостатки, так неначе Він не мігби для всіх настарчити. Противно — нема річи на земнім ґльобі, за котрою чоловік побивається, а котра для него добра, щоби тої річи не старчило для кождого. Коли в давнині забракло оливи з кита найшлися обильні жерела нафти, що старчили до освітлювання домів всім людям; а коли заходив сумнів, що тої нафти вже не на довго стане, наука винайшла елєктрику. То саме мається зі запасами поживи, одіжею, мешканням. На світі є тілько будівельного матеріялу, що може вистарчити на вибудовання для кождої родини дому не гіршого від палати Рокефелера або Ротшильда. От же є наміром самого провидіння, щоби всі люде були богаті і щасливі. І нема більшого прокляття в світі, як то твердження, що на світі мусять бути бідні. Це лож. Лише що з тими достатками мусить бути щось в непорядку, єсли нині діти Царя царів є якби стадо овець, що його гонить кілька вовків. Мусить бути щось в непорядку, єсли ті, які одідичили невичерпані богацтва землі, бояться, що завтра забракне їм щоденного хліба!

Ми всі сотворені для щастя, радости і вдоволення. Ми всі призначені жити в добробуті. Клопіт лиш в тім, що ми не віримо в закон невичерпаних життєвих засобів і думаємо, що вони для когось щасливійшого, а не для нас, думаємо, що вже всьо забране а нам не лишається більше нічого лиш біда і недостатки. Кладемо колоди між собою а добробутом. Якимбо чудом можемо поліпшити свій бит, єсли не віримо, що ми годні це зробити, єсли думаємо, що то всьо не наше і нам не належиться?!

Ми Українці мусимо вже раз рішучо здобутися на тверде слово і сказати собі: від нині ми кінчимо раз на все з убожеством; не хочемо мати з ним нічого до діла, не хочемо дальше в нім жити. Стираємо кожду його пляму з нашої одежі, з нашого вигляду, звичаїв, бесіди, діл і з нашого дому; покажемо світови нашу ревність і силу; що ми звернули наше лице до кращих і лучших річей і що нічо на світі не годно відвернути нас від тої постанови.

Мусимо рішитися цілою силою душі, що коли у світі є подостатком добра для всіх людей, то ми мусимо дістати і свою пайку!

Торговець, Робітник і Рільник

Ніхто не оспорює тієї правди, що торговля все була, є і буде дуже важним чинником в життю людського роду. Була вона і в давнину важною галузею народного господарства, — а нині, як відомо кожному, вже лиш той народ має силу і значіння, у котрого між рільничою клясою а інтелігенцією є розвинена і свідома кляса торговців та промисловців. Без торговлі і промислу не обійдеться ніодна держава, ні оден народ і то без взгляду на то, які його духові спосібности і без взгляду на то, у якій державній системі він жиє. Весь поступ людства, як знаємо, якраз і розтягався в першій мірі на царину промислу та торговлі; а всякі реформи чи зміни систем, торкалися передовсім економічної сторони людства, і мали на увазі зробити торговлю та промисл сильніщими. І дійсно показується, що де більша торговля і промисл, там сильнійший і культурнійший народ.

Такий народ як український, що займається виключно рільництвом, не може ніколи бути сильним. Рільництво є заняттям дуже непоплатним, а ще більше непоплатним є становиско рільничого чи індустріяльного робітника. У тих двох заняттях не лише що винадгорода за тяжку і довгу працю є найнища, до того на плечах тих двох кляс спочиває найбільша пайка державних і суспільних тягарів. Того мізерного становища і тягарів не може позбутися рільник і робітник так довго, доки не змінить свого заняття, свого фаху. Він буде їх передавати і своїм дітям, і так з роду в рід буде предметом визиску. Йому не поможуть жадні реформи ані найбільш радикальні зміни систем: його становище є і буде таким самим без взгляду на то, у якій він державній системі жиє і працює, бо всяка державна система все була і буде залежна від торговлі, промислу а при тім і від капіталу, який є знаряддям двох перших. І якіб не заведено реформи чи зміни, все другі фахи чи стани будуть залежні від торговлі і промислу. Це всякий знає і з історії і бачить в сучасности.

Як звісно, заняття чи фах витискає пятно на характері і вигляді цілого народа, иншими словами, що від заняття залежить якість і його моральна та фізична сила.

Коли ми отже хочемо, щоби український нарід був спритний, рухливий, щоб був сильний характером, тілом і фінансами, словом, щоб став таким культурним і значним, як другі народи, — то найперше мусимо працювати над тим і то працювати серіозно, не словами, а на ділі, щоб кожний спосібний до торговлі і промислу член нашої суспільности змінив заняття рільниче чи робітниче на торговельне, промислове, чи якусь професію. Иншої дороги нема. Всі накликування до просвіти чи організації будуть "голосом вопіющого" і стратою часу та енергії, бо жадні накликування не змиють з него тієї ціхи характеру, яку він набув через століття. Це може зробити єдино зміна заняття. Лише через зміну заняття змінить рільник чи робітник дотеперішний спосіб думання і розуміння, змінить спосіб життя і погляд на суспільні справи.

Чим котрий стан клопочеться

Рільник, як звісно, клопочеться, щоб засіяти в час як найбільше збіжа і виплекати як най більше скота. В це він вкладає усі свої старання, усі думки, всю працю свою і цілої родини. Вже яка там ціна буде, то буде, аби мав що продати. Тимчасом торговець чи промисловець продумує і плянує, тай то не сам оден, а цілою клясою, якби від того рільника забрати за безцін його працю і працю цілої родини. Збіже не вспіло щей посходити, а він вже робить підрахунки, кілько тих бушлів буде, де, кілько і по якій приблизно ціні можна буде той бушель продати, кілько за нього дати фармерови тай як забрати від него і той невеличкий гріш, що він дав рільникови за його працю. При сих маніпуляціях є власне дуже важним, щоб ні рільник ні робітник не затримував у себе грошей; затримавши гроші до другого збору, може рільник сам наложити ціну на свій продукт, а робітник на свою працю. Тому у торговли є тисячі способів, щоб вибрати зпоміж населення всі гроші, підсуваючи йому потрібні і непотрібні річи. Коли рільник і робітник вже видав всьо, що мав і щей задовжився, тоді торговець і промисловець може вже сміло покласти на його працю таку ціну, яку уложили спекулянти. І так вколо з року на рік.

Але найбільше зисковним підприємством для торговця і промисловця, а найгіршим для рільника і робітника — це війна. Тут машина на ще більшу скалю і на більшу несправедливість, як підчас спокою. Рільник мусить дати на фронт своїх синів та своїх зятів. Найздоровші руки покидають плуг а беруть кріс, шаблю чи другий смертоносний прилад. Плечі з під мішка зі збіжем чи мукою йдуть під наплечник чи торністру. Вся праця покинута на старі, спра-

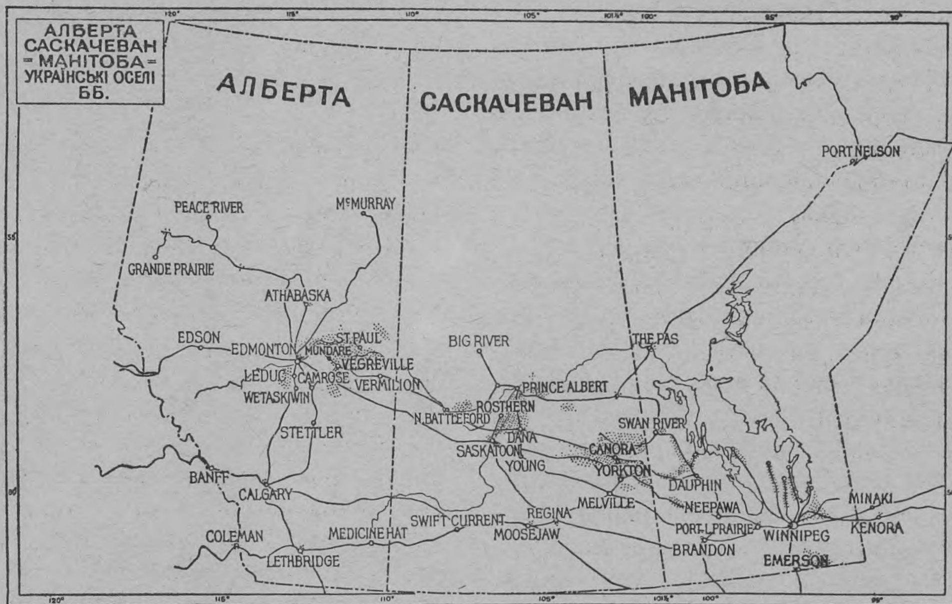
цьовані руки або на руки недолітків, котрим місце в школі. Сі руки працюють безупинно з напруженням, бо треба виживити фронт і міста. В часі коли ціла родина працює днями і ночами, їхня дитина, батько чи брат не їсть і по три дні хліба. Правда, що в послідну війну підбили були в Канаді ціну і на рільничі продукти, але рівночасно й забрали ці гроші за ще дорощий фабричний продукт. То саме і з робітником. Найлучші сили йдуть на фронт, а старці, жінки і діти мусять їм достарчити потрібного матеріялу для людської різні. Чи багато рільників і робітників доробилося хочби на послідній війні? Чи нині не остали вони ще біднійші і ще більше залежні від ласки торговців і промисловців, які лиш одні на війні чи з війни доробилися?

Правда, що до воєнного апарату дають своїх синів і торговці. Але це в більшости молодіж високих шкіл, або молоді професіоналісти, котрих приміщується по штабах і далеко за фронтом як інтендантів при доставах живности і амуніції. Саміж торговці роблять при їх допомозі шалений інтерес — бо війна, це торговельні жнива. Вони війну викликують і нею провадять. Ще є й інтернаціональні фінансісти, котрі пильнують фінансового руху. Ті вже лиш слідкують за ходом війни і по котрій стороні перевага. Торгуються вже лише з урядами, забезпечуючи сваволю торговців і промисловців. Вони дають фінансову поміч державам і від тієї помочі, а не від фронту, залежить вигрaна, а то і життя чи загибель цілих народів. Так представляються в коротці функції віддільних суспільних ґруп.

Річ ясна, що не всі торговці є такі, як сказано вище. Торговці і промисловці діляться на ріжні ґрупи й ми маємо тут на думці найвищу міжнародню ґрупу, яка не цікавиться ніякими народніми чи людськими справами, а лише безпощадно визискує всі народи, що не вміють боронитися перед тим визиском.

Який вибір для Українців?

Українці, маючи за собою славну традицію, почали від кількох десятків літ дуже інтензивну працю над своїм культурним, а то і політичним відродженням. Та чи можлива нині держава з самим виключно рільничим населенням? Преці наш оружний зрив за відбудованням держави саме тому і скінчився катастрофою. Українці числом великі, обдаровані добрими природними і духовими прикметами, коли мають при тім такі високі аспірації, тоді не можуть оставати на дальше сирівцем, на котрім другі народи роблять інтереси. Нам не можна дальше оставати лише рільниками і робітниками, ми мусимо взятись до торговлі, промислу і професій, бо се лиш одинокий вихід з положення. Не будьмо дітьми, що чекають якогось чуда. Нема і не буде такого чуда, котре перетворилоби в якийсь маґічний спосіб величезний народ рільників на культурну, сильну націю. Тут треба праці, а надівсе зміни заняття усіх тих, що до такої зміни надаються. Жадна зміна суспільного устрою того не зробить, лише зміна заняття. Преці змінено було устрій февдальний на капіталістичний, а наш рільник як був рільником, так до нині ним і остався. Тай не зробився ні богатшим, ні свобіднійшим. Богатшим і свобіднійшим зробився лиш купець, промисловець і фінансіст. Він колись їхав на кони і віз у шкірянім мішку

золото. Ризикував життям і здоровлям. Спав у лісі на голій землі з золотом під головою. Виставлявся на тисячі небезпек від звірів і розбійників. Але прийшла зміна системи, на котру то зміну він мав найбільший вплив. Рільник зістав рільником як і був, лише що біднійшим, зато купець вже не возить свого краму; для него працюють посередники. Вінже сам спить у перворядних готелях, при склянці шампану бавить його добірна музика, услугують молоді красавиці; їздить розкішним автом, люксусовими поїздами чи літаками. Чи може собі позволити на таке життя рільник або робітник?

Як Українці дивляться на свій будучий добробут?

Рільник, як звісно, думає про землю, бо то його варстат праці. Йому здається, що колиб у нього був морґ або два більше, то він булби щасливий. Ожидає тої хвилі, коли поділять двірську землю і йому з того прийде якась пайка. Певна річ, що до такого прийде і бодай в части та бодай на якийсь час принесе рільникам поміч. Однак самою землею ще не заспокоїться всіх потреб народу. Лишуться у чужих руках міста, котрі пожирають весь доробок народа. А міст не можна забрати в той самий спосіб, що землю; міста можна забрати лиш торговлею, промислом і професією. А прецінь жадна демократична держава, в котрій мешкають Українці, не бороняє нам цего робити. Що більше, це лежить в інтересі кожної держави, щоб її громадяне розвивали торговлю і промисл. Що до Українців канадийських, то ті мають землі подостатком. Але і сі не конче вдоволені; чомусь тяжко жити, неоплачується ні збіже ні скот. Чекають отже якихсь реформ або навіть змін цілої системи. Тимчасом тут не держава грає найважнійшу ролю, а торговля, і хоч держава поробилаби бог-зна які реформи, то торговля і промисл достроїться до нової ситуації і буде робити по свому.

Така сама доля і робітника. Своєю пильністю і працею приніс він Канаді великі користи. Поміг будувати залізниці, міста. Величаві будівлі, театри, школи, гарно вибруковані вулиці, водопроводи і всьо проче — то частина трудів і жертв українського робітника. Тай щож? Крім може кількох щасливців, які вигоди і яке забезпечення має той робітник? Чекає отже на якісь зміни, сподіючися якоїсь дивної справедливости, що її ніколи не було на світі , тай ніколи не буде.

Тимчасом подивімся на людей о торговельнім хисті. Вони прибули сюди разом з нами, тай також без засобів, лише з десятьма пальцями. Але вони не дуже квапились пхати свої пальці до тяжкої праці ані підставляти голову в небезпечні місця. Їх голови і пальці цілі. Вони не рвались відразу за великими зарібками, бо знали, що всі ті більші чи менші зарібки опиняться всьо одно у їх кишенях. За той час, відколи ми крутимося в блуднім колесі, декотрі з них вже міліонерами, а на загал всі вони богатші і більше вдоволені, як наш робітник чи рільник. Вони найлучші Канадийці і дуже пожадані, бо зичуть державі гроші на поміч для тих самих рільників і робітників, котрих гроші опинилися в їхніх кишенях. І коли ми чекаємо на якісь реформи чи новий лад, то це иншими словами кажучи ожидаємо, що саме ті "добродії" мають для нас щось такого зробити, що нам всім буде дуже добре і вигідно жити. Марні надії. Замість тих пустих надій нам треба робити собі самим забезпеку в той спосіб, щоби самим за себе думати; зачати, хто лиш може, якийсь фах або торговлю; заохочувати і підучувати дітей до ріжних професій; а зараз, таки від нині постановити полагоджувати свої покупки **лише** в українських торговців, посередників і професіоналістів. В такий спосіб покажемо, що ми розумний нарід, що дійсно хочемо поправити свою долю і що до своїх цілей ідемо пляново і послідовно.

ЦІКАВЕ ЗАВІЩАННЯ

У виннипеґськім часописі "Трибюн" з дня 25. грудня 1926 р. появилася була під заголовком: "Діти мусять одружитися з жидами, аби не стратити майна в сумі $1,600.000", слідуюча новинка:

"Лондон 25. грудня. — На святий вечер проголошено завіщання Сер Адольфа Така, в якому розділюється майно у висоті $1,600.000, зроблене на продажі різдвяних карток. Покійник був головою найбільшої в світі фірми Рафаїл Так Лимитед, що торгувала Різдвяними картками.

Мабуть з обридження до релігійного свята, на якому він здобув своє майно, Сер Адольф розпорядив що колиб котре небудь з його дітей одружилося з християнином або взагалі не Жидом, воно стратить своє право до спадщини. Всі публичні записи є зроблені на жидівські інституції".

Звертається увагу, що слідуюче число "Провідника" за січень 1935 р. дістануть вже лиш ті, що прислали передплату ..або заявили, що вкоротці пришлють! Тому спішіться з передплатою, бо трете число буде незвичайно інтересне і цінне.

Які користи з кооперації?

Говорити й писати про користи випливаючі з бизнесової кооперації річ на перший погляд зайва. Вистарчить кинути лише оком на історію кооперативного руху в ріжних краях Европи, щоби відразу зрозуміти його величезне значіння. На жаль своєрідні канадійські відносини примушують нас сказати кілька слів у користь кооперації а се тому, що кілька кооперативних спроб, підпринятих у минувшині українськими силами в Канаді скінчилися невдачами і утратою громадського гроша.

Кооперативний рух — се одинокий спосіб для дрібних продуцентів і купців, щоби позбутися зайвих посередників і забезпечити собі кращі зарібки за свої продукти або товари. Кооперація й лише кооперація може уратувати дрібного продуцента й купця перед нахабністю великого капіталу, який з природи річи стремить до захоплення всього в свої захланні лабети.

Є однак й другі користи, які дає кооперативний рух. У краях, де влада є чужа, як приміром в Галичині, окупант старається передусім нищити поневолений нарід економічно. І показалося, що найкращою обороною проти такого наступу є саме орґанізовання кооперативного руху. Праця української суспільности в Галичині на кооперативнім полі з часу окуповання того краю Поляками в 1919 році, дала на се дуже наглядні докази. Крім сього, що кооперація уратувала український нарід там від загрожуючого господарського упадку, вона дала заразом захист і працю соткам а то й тисячам молодих Українців з вищою освітою, що інакше булиби опинилися в рядах безробітних.

Перед нами роскішна книжка, видана недавно у Львові з нагоди 25-літного ювилею заснування відомої української кооперативи "Маслосоюз". Історія повстання і розвитку сеї найбільшої української кооперативи на світі така цікава й повчаюча, що ми рішили отсим передати найважнійші факти для вжитку наших читачів. Ось послухайте:

МАСЛОСОЮЗ 1932 р. (ВІДПИС)

Краєвий Молочарський Союз "Маслосоюз" кооператива з обмеженою відповідальністю, є союзом молочарських кооператив на наших західних землях. Початком української молочарської кооперації на цих землях треба вважати основану в р. 1904 першу молочарню в Завадові коло Стрия, яка була тільки відділом читальні "Просвіта". Повстала вона як вислід праці Філії Т-ва "Просвіта" в Стрию, якої головою був тоді д-р. Евген Олесницький. Так початок молочарському ділу дало в нас Т-во "Просвіта". В р. 1905 є вже в нас 5 нових молочарень, які творять при стрийській філії "Просвіти" Союз Руських Спілок Молочарських", а його директорами стають о. Остап Нижанковський і о. Лев Горалевич. Однак ця форма орґанізації показується недоцільною і тому молочарська нарада в Стрию в дні 15. червня 1906 р. рішає оснувати окремий молочарський союз з осідком в Стрию.

Основуючі Загальні Збори, які ухвалили статут "Товариства Краєвий Союз Господарсько-Молочарський" в Стрию відбулися дня 26. вересня 1907 р. в Стрию і на них вибрано тимчасову дирекцію, а саме о. Остапа Нижанковського, Івана Горалевича і Михайла Тюна, яким доручено поробити заходи для зареєстровання статуту і підготовлення перших загальних зборів. Статут затвердила влада рішенням з дня 25. жовтня 1907 р. і з цим днем Союз почав правно істнувати. На Загальних Зборах дня 25. серпня 1908 р. вибрано першим головою Надзірної Ради дра Евгена Олесницького, а до першої дирекції о. Остапа Нижанковського, о. Северина Борачка, та Олександра Дениса Сембратовича. Дня 26. жовтня 1908 р. уступив голова Надзірної Ради др. Евген Олесницький, а його місце аж до 4. жовтня 1913 р. заняв др. Ілярій Бачинський. По його резиґнації вибрано головою о. Льва Горалевича, по якого смерти став головою о. Кость Петрушевич дня 18. листопада 1920 р. По цім останнім в дні 1. грудня 1926 р. переняв головство теперішний голова інж. Юліян Павликовський.

Передвоєнний час розвитку нашого господарства закінчено 1914 р. зі станом коло 100 молочарських кооператив, обєднаних в Союзі, які доставили до Союзу 300.000 кґ. масла за рік.

В роках війни 1914—1920 завмирає діяльність союзу. Щойно в рр. 1920 до 1924 Союз починає деяку працю на руїнах 17 по части розбитих кооператив.

Час від 1920 до 1924 р. — це слабий розвиток Союзу. В 1923 р. почин до теперішної відднови і його відбудови дає основання Філії Союзу в Станиславові, яка починає жваву орґанізаційну працю на нових, правдиво кооперативних основах. Але вже 1924 р. керманичі станиславівської Філії переходять до дирекції Цен-

тралі, бо Загальні Збори вибирають в дни 25. березня 1924 р. і 28. березня 1925 р. нову дирекцію в теперішному складі, а саме інж. Андрій Палій, Андрій Мудрик і Ольга Бачинська.

Розвиток наших молочарських кооператив іде скорим кроком вперед, бо починаючи 39 кооперативами в 1924 р. і доставою масла до Союзу 91,518 кґ. скінчив Союз 1931 рік 249 членами молочарнями, що доставили в цьому році 2,428.012 кґ. масла.

Загальні збори дня 18. червня 1925 р. зміняють основно статут Союзу і дають йому назву "Краєвий Молочарський Союз" кооп. з обм. відповідальністю в Стрию. В 1927 р. переносять Головну Торговельну Аґентуру "Маслосоюзу" і осідок його дирекції до Львова.

В ювилейному 1932 р. має "Маслосоюз" свої орґанізаційні і торговельні відділи в таких місцевостях: Стрий, Львів, Станиславів, Коломия, Тернопіль, Луцьк, Перемишль, Самбір, Дрогобич, експозитуру в Катовицях, склад в Бельську, та орґанізаційні відділи в Сокалі і Рудках. В самому Львові нараховує "Маслосоюз" 10 крамниць дрібної продажі, а всіх крамниць разом має 27.

Торговельні обороти "Маслосоюзу" давали в 1931 р. 14,696.933 зол., уділи і записні фонди 467.591.17 зол., рухоме і нерухоме майно Союзу представляє вимінну вартість коло 900.000 зол. при білянсовій вартости 269.273 зол.

"Маслосоюз" почав експорт масла за кордон у 1926 р. — 48.472 кґ., а в 1931 р. вивіз за кордон дійшов до 841.799 кґ. Вивіз нашого масла йде до таких країв: Австрія, Анґлія, Данія, Німеччина, Палестина, Франція, Чехословаччина, Швайцарія і У.С.С.Р.

"Маслосоюз" дає працю 111 урядовцям та 44 робітникам, веде окрему молочарську школу в Стрию, при якій находиться власна сироварня, має власну бриндзарню в Ворохті, допомагає у веденню контролі молочности, удержує власні зародові обори в господарських школах в Милованні і Коршові, веде окрему власну лябораторію для перевірки набілу у Львові; має власні будинки в Струю, у Львові і Гребенові, а крім цього велику холодню—маґазин, в якій можна переховати 10 ваґонів масла в літний час.

Спедицію товарів переводить при допомозі власного автомобілевого парку (9 авт).

Ювилейний рік — це рік дальної праці над покращанням наших молочних продуктів через введення механізації у наших молочарнях і дальше удосконалення праці в "Маслосоюзі".

Коли хто уважно прочитав вище наведене справоздання з діяльности "Маслосоюза", ріжнородні користи випливаючі з неї, самі кидають ся в очі. Сі користи є морального й матеріяльного характеру. Перш усього український нарід, ведучи таку могутню кооперативну орґанізацію, виробляє і скріпляє в собі духа карности й солідарности, набирає таким робом чимраз більшої охоти до боротьби з визиском і темнотою.

Кооперативна праця збуджує в членах української суспільности віру в свої сили й здібности, яку український нарід майже цілком затратив у віковій неволі Недавній раб стрясає зі своїх плечей моральний тягар, що пригнітав його до землі й з піднесеною головою зачинає сміло глядіти в будучність, що криє в собі для нього кращу долю. Одним словом, кооперативна діяльність перероджує духово цілу українську суспільність, а що дух кермує матерією, ся моральна користь є прямо неоцінена.

Матеріяльні користи звязані з кооперацією є теж величезні. Кооперація дає передусім своїм членам змогу збувати свої продукти по справедливій ціні. Справедливу ціну можна всіляко розуміти, однак звичайно уважаємо справедливу таку ціну, яка не лише звертає продуцентови його власні кошти продукції, але ще дає вдоволяючу надвишку за його труд. Уже в індивідуальній продажі свідоміщі одиниці дістають кращі ціни як несвідомі, однак доперва продаж зорґанізована на кооперативних засадах може запевнити продуцентам вдоволяючу, справедливу ціну. Заразом уся надвишка, яка залишається з загальної продажі, не переходить у чужі руки а остається між своїми.

Коли приглянутися справозданню "Маслосоюза", бачимо дальше, що ся орґанізація придбала теж дуже значне рухоме й нерухоме майно, прекрасні будинки, склепи, лябораторії, спеціяльну машинерію, автомобілі, троки і т. д. Се той апарат, без якого ніяке більше діло не може обійтися і весь сей апарат є власністю самих працівників—продуцентів, а не спекулянтів—посередників. Удармося в груди й признаймося, що богато з нас ніколи на сі факти не звертало ніякої уваги.

Нарешті бачимо, що "Маслосоюз" дає постійне заняття великому числу урядників, робітників і робітниць. Се річ, над якою варто буде основнійше застановитися. (Дальше буде)

Торговельні центри

Хто приглядається до того, як поступають другі народи, щоби мати успіх в торговли, а з тим силу і значіння, той легко зауважить, що во ни стараються найперше заняти великі міста. Міста — се природні центри всяких культурних рухів, а торговельного зосібна. З тих осередків йдуть директиви і моральна та фінансова поміч дрібніщій торговли по кольоніях.

І дійсно, яку силу можуть представляти менші або більші сторики, порозкидані по величезнім обшарі краю, коли вони не мають лучности з центрами, бо ті центри находяться в чужих руках? Крім незначного заробку зі звичайної продажі товарів, вся величезна сума народного дорібку йде в чужі руки.

Над цим наш нарід мало застановлявся, а ще менше робив проб, щоб ситуацію поправити на свою загальну користь. Дехто навіть з торговців ще й доси мислить, що коли він має грошi, а наших торговців буде обмаль, то його успіх в торговли запевнений. Тимчасом на практиці виходить зовсім противно. Є народи, що майже на сто процент займаються торговлею, в других більше чим половина це торговці і промисловці, а всьо одно їм не за тісно, всі доробляються, і вся їхня суспільність лучше мається чим пр. суспільність українська, у котрої торговців дуже мало і то порозкиданих рідко по всій країні. Чому така ріжниця? Бо ті народи заняли міста — заняли торговельні центри. З тими центрами стоять в порозумінню і злуці дрібні торговці по провінціях і всі вони спільно використовують найменшу нагоду, щоб всім зробити як найбільший інтерес. А ми приглядаємося на їхню роботу вже кілька десяток літ, пхаємо в ті центри рік—річно грубі міліони нашого народного дорібку і плачемо, що ми бідні і кулимося як наймити — без згроша, без сили, без значіння.

Цему треба вже раз покласти конець і розвести як найширшу пропаґанду за тим, щоб нарід наш масово брався до торговлі і почав занимати сильні позиції по містах. Торговля зробить нарід більш смілим, практичним, забезпечить йому кращу будучність, зробить нас більш незалежними і само-певними. Крім цего народний гріш буде обертатися серед наших мас і посередно чи безпосередно збогатить усю суспільність та її інституції.

Маючи розвинену торговлю на ширшу скалю по містах, лекше дати поміч меншим торговцям і оживити та підсилити торговлю на провінціях.

Нам, непризвичаєним навіть думати про більшу торговлю по великих містах, здається, що такі думки — то чиста дитяча видумка. Де нам, скаже неоден, бідним Українцям, про щось подібного говорити, як по тих центрах міліонові спілки, котрі ведуть торговлю літами, мають виховану публику (себто своїх покупців, які їх солідно підпирають), мають упорядковану систему тай накопичений капітал. Страх навіть подумати, щоб ставити тим велитням чоло!

Такі поняття однак дуже поверховні і нестійкі. Великі спілки зачали свої операції не в часах бурливих, в яких ми тепер жиємо, а в часах загального добробуту, коли на їхні цили і методи мало хто звертав увагу. Їх цілею було і є викинути індивідуальних торговців з торговельного життя, сцентралізувати торговлю у своїх руках так, щоб не допустити до торговельного фаху людей з инших шарів суспільности, головно з фармерів і робітників. Крім цего на початках своїх операцій вони почасти імпонували публиці тим, що вони не індивідуальне тіло, як перший ліпший торговець.

Але ті часи вже минули. Вони, хоч представляють капітал кількох одиниць, але у торговлі є нічим иншим як пересічний склепар. Що вони пережили свій час, видно хочби з того, що публична опінія ставиться до них щораз більш неприхильно. Схочуть вони чи не схочуть, але подібно як в природі старе уступає новому, так і ті компанії мусять уступити колись більш скомплікованим підприємствам з самих дрібнійших торговців, або могучим колективним підприємствам.

Сим недалеким майбутним мусимо і ми Українці заінтересуватися, щоб не пропустити нагоди і не лишитися на далі з дрібними склепиками по провінціях, але заняти позиції по міських центрах.

Хто більше заінтересований торговлею і хотівби довідатися в детайлях про способи ведення торговлі на більшу скалю у великих містах, зволить написати до нашого видавництва по обширнійші інформації.

Присилайте свою передплату і адреси тих ваших приятелів, котрі хотілиби читати Торговельно-Промисловий Провідник.

Про крізу або депресію

Много людей пояснюють суспільности, що кріза, чи депресія повстала наслідком останньої війна. Як це можна розуміти? Це питання є важне для кожної одиниці суспільности, а важне воно тим, бо кожний член суспільности відчуває більше або меньше цю крізу.

Як можна розуміти, що кріза, чи депресія повстала наслідком останньої війни? Чи може брак поживи, чи бракує одягів, помешкань? Ні! Ми бачимо, що всего є подостатком. Продуценти продають свої продукти за безцін, по містах і місточках повно порожних помешкань! Це що минувша війна знищила — народи моментально в короткому часі направили.

З браку праці — люде відчувають крізу, а праці брак тому, бо бракує грошей в обігу (в циркуляції). Власники грошей відтягають гроші з циркуляції до централь, щоби належно приготовитися до будучої війни, бо щоби зачати війну — треба много грошей, а гроші муситься стягнути перед війною, не підчас війни. Підчас війни стягається решту тих грошей, яких годі було стягнути перед війною. Здивується читач, коли довідається, що ся одна і та сама ціль (стягненя гроша) виконує рівночасно дві головні роботі. Одна важна робота, це стягання гроша, за які виробляється воєнний матеріял, уживається на всякі фортифікації границь, і т. п., а рівночасно виконується й другу роботу, бо з хвилею відтягнення гроша з циркуляції — нестає праці, людей лишається на ласку уряду. За одним махом і гроші є і рівночасно армія готова, бо люде на ласці уряду — це нічо інше, як армія.

Деякі економісти хочуть нас потішити, що теперішня кріза вже дійшла до кульмінаційної точки, та що вже постепенно часи поправляються. Повірилиб ми в це тоді, як щоб ця кріза була спричинена останньою війною. А що минувша війна немає нічого спільного з теперішньою крізою, то треба припускати, що кріза ще не зачалася. Бракові гроша в циркуляції в мирному часі — стараються уряди запобічи в цей спосіб, що в одних беруть цю ще циркулюючу скількість гроша, а других годують. Але що буде підчас війни, як уряди будуть заняті воєнними операціями, виробом всякого воєнного оружія, виживленням армії і т. п., — чи не в той час може початися справжня кріза, чи не в той час може забракнути всякої поживи? Тож інтересуватися крізою і ждати коли вона скінчиться — це не поплатне діло. Місто слухати балачок всяких політикарів — належить вже заздалегідь призадуматися над способами, як примінитися до обставин серед яких живемо. Запобічи лихові можна в цей спосіб, коли станемо сильними на економічному полі.

Живемо якраз в переломовій добі, в добі, де кується доля будучности всеї суспільности, а в ній і наша. Чиж не є нашим обовязком творити щось нового для добра самих себе і добра свойого народу? Чи вічно маємо думати, що "хтось" зробить для нас добро, а собі лихо? Розумна людина ніколи в це не повірить, щоб де найшлися такі добродії. Тож не інтересуймося крізою, а примінюймося до обставин в яких живемо зараз, не чекаймо її кінця, а творім це, що потрібне для нас і для нашого народу!

Про Родину Ротшильдів

Склав **Д. Г.**

Містимо нарис з історії одної родини, правдоподібно одної із найбогатших в світі. Кожен читач повинен уважно перечитати повищі рядки цеї статті, бо чим уважнійше буде її читати, тим більше буде цю статтю розуміти.

Кожна людина бажалаби бути богатою і при уважнім читанню цеї статті отворяться кожному очі, що є нагода бути богачем.

Для нас, Українців, ця родина є інтересна ще й тим, що до певної міри доля Українців під австрійським пануванням була залежна від неї (від родини Ротшильдів) про що довідаєтеся в будуччині. Справу цю постараємося належно висвітлити. Тому уважаємо за обовязок подати житєпис цих великих людей, що рішали в минувшині й дальше рішають про долю держав, та завдяки яким маємо сьогодні могучі держави.

***

Як Ротшільди прийшли з нічого до міліярдів?
Як вони здобули собі становиско, титули і герб?
Як доля народів опинилася в їх руках?

Кому невідоме імя Ротшільд?

Коли в Европі прийшло до фінансової кризи требу було лише "шепнути" слово "Ротшільд" і

сейчас наставала полекша, все починало відживати; небезпека минала....

Коли хтось говорив про торговлю, або грошеві справи, або про політику, то мимоволі насувалося на думку питання як рішить Ротшілд, бо від волі Ротшілдів залежала доля і недоля народів Европи, від тоді, як Маєр Емшел Бауер заложив позичковий дім у Франкфурті, в Німеччині під знаменем банкирів "Червоного Щита— "Рот Шілд". Імя Бауер в людській памяти зникає, а на його місце впихається імя Родшілд.

Отсі Ротшільди розмножилися, розповсюднилися по всіх осередках Европи. В самій Франції є девять баронів Ротшильдів.

Під їх проводом провадяться банки, товариства, штука і наука. Вони дають пораду королям і президентам. В Англії, Франції, Німеччині, Австрії і Італії їх слово могутне.

Натан Маєр Ротшільд, третий з пятьох братів, довів до того, що його родина стала міжнародною династією. Її вплив і могучість були такі великі, що держави тремтіли в непевности, коли брати Ротшільди рішали, котра дорога їм кориснійша.

В історії світа були такі часи, що ані королі ані правительства не могли перепустити закона без санкції Ротшільдів. Вони могли, як би їм забаглось, замкнути найбільший на світі анґлійський банк і диктувати урядови свої умови.

З другої сторони Ротшільд не допустив французького вожда і імператора — Наполеона до виконання своїх заборчих замірів відносно Анґлії. Гроші Ротшільда довели Наполеона до цілковитого упадку.

Деж взялися отсі могутні диктатори?

Основателем цеї славної родини і першим, що приняв імя "Рот-шілд" був Маєр Анзелм Бауер, роджений 1743 р. у Франкфурті. Його батько Анзельм Мазес Бауер мав там склепик, в якім перепродував старе шмаття і всякі куріози. Отсей склепик стояв у жидівській дільниці при вузькій вулиці Юденґассе (Жидівська вулиця) при якій стояло богато полупаних будинків з яких тягло неприємним запахом, а в них тиснулося богато родин з численною дітв[illegible] сей склепик служив Ротшільдови через довгі літа за головну канцелярію його позичкової фірми.

По обох кінцях Юденґассе великі зелізні брами ділили жидів від христіян. На неділю сі брами замикано і жидам було заборонено показуватися на інших вулицях Франкфурту. В будний день вони могли виходити на місто, але мусіли носити жидівські відзнаки і мусіли уступатися з дороги християнам.

Переслідування жидів давно минуло, як народився Маєр Анзельм Бауер, а все таки на Жидів дивилися з підозрінням і лише або дуже цікаві, або дуже без-грішні ішли через сі брами купити щось або поторгуватись "ін їдіш" (по жидівськи).

Родичі Маєра хотіли конче, щоби він став рабіном, та його тягнуло до торговлі. Вже як дванайцятьлітний хлопець виявляв він ґеніяльний хист. Він купував і перепродував старі монети, а рідкі монети тримав доти, доки не продав їх із грубим зиском.

Його родичі померли скоро і він покинув релігійні церемонії. У великій банковій фірмі у Гановер дістав він заняття і набрався тут трохи практики. Відтак отворив позичкове бюро у батьковім склепі і виставив знамя свого нового звання "Червоний Щит".

Попри визичування грошей він провадив інтерес свого батька, перепродуючи старі монети і куріози. Але Юденґассе була для нього за мала. Маючи добре знання вартости старих монет і рідкостей, він почав подорожувати пішки далеко і широко і по дорозі знайомився з людьми, що мали великі колекції і питали за рідкостями. Для них він працював, за що йому незле платили.

Раз здибав він товариша по фаху і національности, що мав осла до їзди. Сей запропонував Ротшільдови поставити мішок, що виглядав нелегкий, на осла. Ротшільд так і зробив. Коли прийшли на кладку, що стояла над глибоким яром, він подякував товаришові за поміч і здоймив свій мішок з осла. "Отся кладка — сказав він — під ногою осла може часом не видержати. Бувають такі випадки, а що в отсім міху все моє майно, я не можу ризикувати". Товариш розсміявся сердечно. Та заледви осел зробив кілька кроків, як кладка трісла і він разом з ослом повалився в рів.

Маєр Анзельм заслужив собі на імя "Чесного жида", бо хоч жадний зарібку, він був людяний і всесторонний.

Перша його нагода зробити гроші на більшу скалю прийшла аж пізнійше. Раз Ротшільд зробив вигоду баронови Есторфови. Сей познакомив його з князем і великим землевласником із Гессен. Коли Ротшільд зголосився до князя, барон і князь грали в шахи. Довгий час не звертали вони на нього уваги, бо були дуже заняті грою. Князеви щось не дуже добре велося. Він підніс голову і спитав, чи Ротшільд знає щонебудь про шахи. "Хай Ваша Високість посуне свою фіґуру на той квадрат" — відповів Ротшільд. Князь так зробив. Показалося, що це був

знаменитий тяг, який запевнив князеви побіду. "Я мушу признати, бароне, що ви, поручаючи мені Ротшільда, не поручили мені дурня" — сказав князь до свого противника в шахах.

По сій візиті Ротшільд став надвірним банкиром князя. Тут йому так добре повелося, що на другий рік він на власну руку визичив Голяндії чотири міліони долярів. Се була перша державна позичка. За сим пішло його велике щастя, яке дало підставу до Ротшільдових міліонів.

У тих часах Наполеон провадив военну кампанію проти Австрії. Кождий край сподівався і боявся його наступу. Князь із Гесен визичав гроші і військо иншим краям, а за се очевидно чекала його тяжка кара із рук военного бога — Наполеона.

Вороже військо почало натискати; кожда хвилинка була дорога. Князь покликав Ротшильда і віддав йому всі гроші, які мав в сумі 600.000 фунтів штерлінґів і сказав: "Уживай і бережи, як знаєш найліпше".

Дві верзії ходять що до того, що властиво сталося як військо Наполеона заняло Франкфурт. Одна каже, що військо перешукало дім Ротшільда і забрало що було, та не найдено князевих 600.000 фунтів, що були закопані в городі. Друга верзія, як здається правдива, подає, що Ротшильд вислав всі скарби до свого сина Натана Маєра в Анґлії, а сей не гаючи часу визичив сі гроші на високий процент.

Коли настав мир Маєр Анзельм звернув князеві всі гроші і додав до них 5%, за що дістав щедру нагороду. З отсих грошей повстав перший міліон Ротшільда.

(Продовження буде)

ДОПИСИ

Містимо дописи лише на економічні теми, про торговлю, промисл та ріжні професійні та господарські галузи.

Дописей політичних і релігійних — не поміщуємо.

Вест Бенд, Саск.

Залучаю отсим грошевий переказ на суму $1.25 як передплату на "Провідника". Такий часопис повинен був уже давнійше появитися поміж Українцями в Канаді, ще тоді, коли зачалася наша іміґрація й тоді ми не булиби залишилися так далеко позаді других народів на полі торговлі, як се нині бачимо. Торговля грає найважнійшу ролю в життю кожної держави й в якім краю бизнесмени хитрійші, той край богатший й сильнійший. Добрий бизнесмен потрібний так фармерови як і робітникови, бо хтось мусить займатися продажію їхніх продуктів так, щоби й їх вдоволити й самому мати з того користь.

В українській пресі в Канаді нераз появлялися й ще появляються заклики, щоби молодіж старалася в якнайбільшим числі кінчити високі школи. Се річ дуже похвальна, але шкільна наука коштує дуже богато грошей і кільканайцять літ тяжкої праці, а вислід який? От вивчиться наш школяр на вчителя, бо на ще вищі школи нема грошей, а відтак не годен нігде найти посади. А коли з бідою найде, то від нього вимагають Бог зна що, бож він бере величезну платню, аж $500 на рік. А коли шкільний рік скінчиться, йому лишається з тої платні небільше як $50 і знова треба чекати, часом і кілька років, щоби найти другу школу.

Колиж ті самі люде булиби замість того взялися до бизнесу, то й їм булоби ліпше й поміж нами не булаби так закорінилася жидова, що годі її тепер позбутися. Одинокий вихід тепер — се створення орґанізації теперішних українських бизнесменів для береження своїх спільних інтересів і для поради і піддержки тих, що тепер беруться до бизнесу. Щойно тоді, коли така орґанізація повстане й розвинеться й матиме власний тижневник, а не місячник, ми зможемо поволи стати нарівні з іншими народами. Я приміром належу до анґлійської бизнесової орґанізації (Ред енд Гвайт Сторс) й плачу місячно по $2.25, однак я вважаю, що се небогато, бо користаю на тому вдесятеро більше. Я вірю, що таксамо булоби з нашою українською орґанізацією.

Тому я звертаюся отсим зі щирим покликом до всіх українських бизнесменів, щоби вони скористали з нагоди й негайно вислали передплату на "Торговельно - Промисловий Провідник". Се буде початок великого діла, бо "Провідник" маючи нашу піддержку, зможе покликати до життя велику українську бизнесову орґанізацію, з якої всі будуть могли користати. Ніхто не повинен думати, що коли він старий бизнесмен він уже всьо знає. Бизнесові обставини і взагалі життя зміняється тепер дуже скоро й дуже основно й то, що було мудрістю ще перед кількома роками, не представляє вже нині нія-

кої вартости. Коли я в 1919 році зачинав свій бизнес, я більше думав про своє знання як сьогодня, після 15 літ практики.

Так отже обовязком кожного українського бизнесмена є піддержати й поширити "Провідник", який зі свого боку допоможе нам станути сильнійше на ногах і перебрати в свої руки богато бизнесу, що тепер находиться під чужою контролею.

Теодор Галик

ІНФОРМАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА

До Видавництва Т. П. Провідника: —

Перепроваджуючи публичні ліцитації в ріжних місцевостях Манітоби і Саскачевану, подаю Хвальному Видавництву ряд місцевостей, де ще можна заложити нашим українським бизнесменам свої стори, чи інші підприємства. В деяких тих місцевостях є справді вже стори обсаджені не Українцями, однак населення наше українське бажалоби мати у своїй місцевости свідомого українського бизнесмена. В тій справі звертались до мене вже кілька разів, щоби поручити цю справу на сторінках преси, а що маємо вже Торговельно Промисловий Провідник — тому подаю це на його сторінках до відома заінтересованим: Сі місцевости є слідуючі: Лібав, Манітоба; Гадашвил, Манітоба; Ґронвил, Саск; і Бруксби, Саск.

Іван Вахняк, ліцитатор

---

1. Хто має купувати в українських склепах?
Українські покупці (інтелігенти, робітники, фармері).

2. Хто має купувати в українських гуртівнях?
Українські склепарі.

1. Хто має купувати від українських посередників? (аґентів гуртівень чи сейлесменів).
Українські склепарі.

4. Хто має купувати в українських аптиках (друґ сторах)?
Українські склепарі, їх покупці і українське громадянство.

5. Хто має Вас лічити у випадку хороби?
Українець-лікар! Чому? — бо він Українець і найкраще Вас розуміє, бо він Ваш брат.

6. Хто має полагоджувати Ваші судові справи, чи инші урядові документи?
Адвокат, чи Нотар — Українець. Чому, — бо він Ваш брат! Він совісно сповняє свої обовязки.

7. Хто має дбати про здоровий стан Ваших зубів?
Дентист Українець. Чому? Бо він Ваш брат, він дасть Вам належну обслугу.

8. Хто має Вам зробити добре убрання?
Кравець Українець. Чому? Бож він виконує совісно свою роботу, він ушиє Вам солідне убрання, він не візьме у Вас більшої заплати, як воно варта. Це саме відноситься і до інших Українців, які займаються чи то торгівлею, чи іншими професіями.

Чи Ви так робите? Як що ні—то спитайте самі себе, чому Ви того не робите. Постановіть собі вже від сьогодня виконувати цей національний обовязок, бо доперва з повним його виконанням станете "пожаданими горожанами" прибраної батьківщини.

ТОРГОВЕЛЬНІ ПОСЕРЕДНИКИ ФАБРИК І ГУРТІВЕНЬ

В давнині була торговля небезпечним і дуже ризиковним заняттям. Не було догідних способів комунікації. Звичайно купець обвючував своїм крамом коні і їхав нераз цілими місяцями по непривітних лісах, де чигали на його життя, гроші і товар зорґанізовані банди розбійників. Подорожував звичайно сам купець. Посередників-аґентів тоді рідко хто наймав, бо у тих часах було мало таких людей, щоб на їх можна було спуститися з крамом і грішми, а ще менче було таких, котрі хотілиби для когось терпіти невигоди, а то й ризикувати життям.

Нині торгівля і промисл найбільше вигідна ділянка народного господарства. На їхніх услугах найбільш модерні винаходи, їм віддані найкращі умові сили, на їх чолі стоять найбільші характери людства. Тай не їздять нині ні купці ні фабриканти зі своїм добром по ярмарках, як во время оно. Вони висилають своїх посередників—аґентів, поділених на дві ґрупи: на тих, що купують товари чи сирівці і на тих, що продають готовий крам з гуртівень.

Ці обі ґрупи, то люде в більшости образовані, меткі, дуже витревалі і спосібні, а в цілости дуже характерні, солідні і в своїй професії перфектно вишколені. Інакше і не може бути. Бо від них іменно і залежить успіх підприємства, а за тим і розвій торговлі чи промислу в даній країні. Чим спосібніщі посередники у якійсь фірмі, тим краще вона розвивається і тому не дивно, що є великі підприємства, які своїм спосібним посередникам платять по сто тисяч долярів річно. Це розуміється лиш щасливі виїмки, однак і на загал заробляють вони чи не більше як добрий міський професіоналіст, тай

не бояться вони ні кризи ні безробіття.

В нинішній добі торговельні посередники відграють значну ролю. В промислі і торговлі вони є тим самим, що у людському орґанізмі жили; так як жилами припливає і відпливає кров, так через їх руки переходять сирівці і продукти не лише між містами і місточками, але й між континентами світа. Тому і стоять на їх услугах усі модерні винаходи, а американські посередники, що подорожують по Европі, порозуміваються зі своїми управителями кожного дня чи години при помочі телєфону і телєґрафу.

Торговельно і промислово розвинені народи мають нині цілу осібну клясу тих посередників, а ті, як люде заможні, бувалі і образовані, мають неаби яке слово навіть у політиці і громадських справах. Ми всі тут в Канаді знаємо тих симпатичних і чемних балакунів, котрі їдучи з місточка до місточка не лише продають крам, але й розносять всюди веселу атмосферу, поширюють інтересні новости і інформації, а в часі скрути піддержують між населенням бадьорість витревалість і надію на краще.

На жаль Українці Канади не звертають в цей бік належної уваги. Маємо вже від багато літ гарну молодіж, що покінчила гай-скул, а навіть по рокови — два університету. Бракло фондів чи охоти і багато з цеї надійної молодіжи перекидається з роботи в роботу, або сидить батькам на шиї, чекаючи змилування божого і витираючи стіни корнерових склепів. Нерідко, щоб добути гроші на тютюн та шови, пускаються на крадіж та вломи.

Тимчасом булоб куда краще і кориснійше, колиб такі молоді люде пустилися в торговлю як посередники — аґенти таких галузей, в яких по своїм здібностям моглиб зробити успіх. До цеї корисної і шанованої професії у них багато даних. Англійську мову знають добре, мають загальне образовання, виглядають гарно і чемні в поведенню. Вже лиш здобутися на витревалість і на чесний характер, а можуть з часом зробити дуже вигідне життя, щей принести хосен свому народови.

Однак найважнійша річ в тім, щоб наші торговці дали їм щире попертя. В Канаді маємо вже досить поважне число українських торговців, як піонірів на торговельнім поли, з котрих має повстати в часі суспільна кляса, що буде перепродувати, посередничити і торгувати продуктами свого народа. В дальшім своїм розвитку ті наші торговельні піоніри мусять видати зі своїх рядів українських промисловців а також торговельних промислових посередників. Се їх будуча місія. І коли вони не будуть мати її в програмі, то їхні нинішні підприємства будуть все як тимчасові, кошляві і бідні. Маємо вже й кілька посередників - аґентів українських і обовязком наших торговців давати їм замовлення. Український торговець не повинен дати замовлення аґентови чужої нації, коли в тій галузи продукту є свій чоловік. Коли Українець відкрив торговлю між своїми людьми і надіється, ба й апелює, щоб свої його поперли, то таке саме право має і український посередник (травелер) домагатися і від него попертя. Ся взаїмна поміч зродить між ними довіря і національну солідарність, перекинеться з торговців між широкі маси і підсилить наш поступ, до котрого ми всі мусимо приложити рук.

ВОЛОДИМИР Г. КОМАН

Приїхав до Канади з родичами в 11 році життя і тут укінчив середні школи. До 1920 року працював фізично, опісля дістав заняття в часописі "Канадійський Українець", з початку як експедитор, потім як адміністратор.

В 25-тому році життя, це є в 1924 р. дістав працю в асекураційній компанії — за 6 місяців дістав аґенцію, в якій до помочі йому стає п. Григорій Шевчук, бо репрезентує зараз 5 великих асекураційних Компаній.

п. В. Коман бере живу участь в українських орґанізаціях, є основателем Канадійсько-Українського Атлєтичного Клюбу, в початках був його почетним головою — зараз є головою цього Клюбу, в якому згуртована українська молодь.
